

Două aniversări

Istoriografi ai mișcării noastre teatrale consemnează apariția primului spectacol românesc de revistă în anul 1872, când în sala „Bossel” din București, a avut loc premiera revistei Apele de la Văcărești de Matei Millo, cu muzica de Alexandru Flechtenmacher, „capul de afiș” al spectacolului fiind, în „diverse role”, ilustrul colaborator al lui Alecsandri. Premiera de acum un secol nu făcea decât să perpetueze într-o nouă și originală formă de prezentare caracterul de satiră socială al „cîntecelor” bardului de la Mirecești, care hîcînuiau „moravurile și năravurile” epocii.

Genul revuistic s-a manifestat însă de-a lungul deceniilor care au urmat doar prin sporadice și ocazionale încercări, în care și-au exersat verva și talentul umoristi cu autentice resurse ca D. Rosetti-Max sau frații Bacalbașa, precum și interpreți de largi disponibilități în arta de a „spune” cupletul, cum a fost, de pildă, I. D. Ionescu de la Junion, imortalizat de Caragiale în a sa Noapte furtunoasă.

Apetența publicului de teatru pentru cupletul de actualitate, pentru șarja satirică, pentru aluziile mai mult sau mai puțin vechi la adresa tarelor politicianiste nu putea fi ignorată de întreprinzătorii teatrali. Așa se explică cum, în lipsa unor spectacole de revistă propriu-zise, în operele, de... import, vieneze sau pariziene, pe atunci în mare vogă, își găseau locul... cuplete cu cel mai autentic iz autohton.

Tănase, de pildă, și-a cucerit laurii consacării într-o... operetă, în care a lansat cupletul „Fusta, fusta, fusta-i cu belea”, scris de amicul său, actorul Cazimir Belcot, în contextul unui libret cu care nu avea nici o contingență.

Înjghebări revuistice mai frecvente au ființat în agitata perioadă a deceniului al doilea, în preajma și în timpul primului război mondial, când o serie de autori foarte dotați ca Alexandru și Nicolae Kirîțescu,

George Banetti, Alfred Moșoiu, Petre Durma, Vasile Stoicovici, Nicolae Vlădoianu, ba chiar George Topirceanu și Victor Eftimiu, ispitiți de muza hazului, au surprins evenimentele la zi în spectacole de copios amuzament și de o largă audiență.

Înființarea, în 1919, a Teatrului „Cărăbuș”, sub conducerea lui Constantin Tănase, a constituit o veritabilă piatră de hotar pentru teatrul românesc de revistă.

Tănase a izbutit, ca nimeni altul pînă la el, să polarizeze în jurul spectacolelor sale un extraordinar interes, în așa măsură încît premierele de la „Cărăbuș” căpătau proporțiile unui adevărat eveniment celătenesc.

Covârșitoare personalitate artistică, de o vervă petulantă, iradiind o vitalitate contaminantă, Tănase era înimitabil în arta de a „pedala” pe poanta cupletului și de a-i sublinia, printr-o gestică de mare expresivitate, subtextul. Tănase a fost și un organizator fără de pereche, știind să adune în jurul său colaboratori dintre cei mai valoroși: autori, compozitori, actori, cîntăreți, dansatori. El a ridicat spectacolul de revistă pe cele mai înalte culmi ale popularității, care a depășit chiar granițele țării.

Nu trebuie să surprindă deci că George Călinescu, în romanul „Bietul Ioanide”, descriind o recepție dată de reprezentanța diplomatică românească într-o țară din America de Sud, remarcă pe unul dintre invitați — un diplomat străin — spunînd: „Am fost și eu la București. Mi-a plăcut. L-am văzut și pe Tănase!”

Inițiativa Teatrului „Constantin Tănase” de a aniversa centenarul revistei românești și semicentenarul înființării companiei „Cărăbuș” merită toate laudele. Poate că acest eveniment sărbătoresc va însemna o revigorare a spectacolului de revistă în toate atribuțiile sale, așa cum l-a făcut să strălucească neuitatul Tănase.

S. Massler